

TÜRKİYE ÇEKYA

İŞ KONSEYİ

2020

Sayın Üyemiz,

Türkiye-Çekya İş Konseyimizin değerli üyesi
Orhan Batur Karacibioğlu'nun COVID – 19
krizi konusunda Çekya'da karşılaşılan
durum ve alınan önlemler hakkında dikkatle
kaleme aldığı Raporu bilginize takdirlerimle
sunuyorum.

Saygılarımla,

Nazmi Akıman

Türkiye-Çekya İş Konseyi Başkanı

ÇEKYA'DA KORONAVİRÜS SEBEBİYLE ALINAN TEDBİRLER

Genel Tedbirler

- 12 Mart 2020 tarihi itibarıyla Çek Cumhuriyeti'nde olağanüstü hal ilan edildi. Olağanüstü hal 17 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatıldı.
- 13 Mart 2020 tarihi itibarıyla ilköğretim, orta dereceli üçüncü dereceli eğitim kurumları, üniversiteler, dil okulları ve her türlü diğer eğitim durduruldu.
- 13 Mart 2020 saat 06.00 itibarıyla 30 kişiyi geçen tüm spor, kültürel, dini ve diğer aktiviteler özel ve kamu alanlarında yasaklandı. Bu yasak adli makamlar, hükümet toplantıları, anayasal otoriteler için uygulanamayacağına karar verildi.
- 14 Mart 2020 tarihi itibarıyla havuz ve turist enformasyon merkezleri kapatıldı. Bu yasak açık ve kapalı spor salonları, kumarhaneler, restoranlar, 5000 m2'den büyük alışveriş merkezlerinde bulunan food court'larda da uygulandı.
- 14 Mart 2020 tarihi itibarıyla ile perakende satış yapan mağazalar, servis hizmeti veren iş yerleri kapatıldı. Gıda, elektronik araç gereç, bilgi iletişim teknolojisi, hayvan yiyeceği satan işyerleri, benzin istasyonları, eczaneler, haber merkezleri, e-dükkanlar, çamaşır yıkama merkezleri bu yasaktan istisna tutuldu. 26 Mart 2020 tarihi itibarı ile bu istisnalara şu işyerleri de eklendi: Çilingirler, ev aletleri satış ve tamir merkezleri, cenaze hizmetleri ve araba yıkama merkezleri. Bu yasaklar 11 Nisan 2020 tarihine kadar uygulanacak ancak süre uzatılabilecek.
- 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla dışarı ancak işe gitmek için ve temel ihtiyaçların karşılanması (Yiyecek içecek alınması, eczane, ailenin yaşlı üyelerine yardım vd.) için çıkılabileceğine karara bağlandı. Konaklama hizmetleri verilmesi yasaklandı. Bu kısıtlamalar olağanüstü halin devamı süresince geçerli olacak. 27 Mart itibarıyla iş ve ticaret amacıyla konaklama hizmeti verilmesine izin verildi.

- 18 Mart 2020 tarihi itibariyle Çek Cumhuriyeti'nde kayıtlı olan ilaç ve tıbbi malzemelerin ihracatı Avrupa Birliği ülkeleri ve diğer tüm ülkeler dahil olmak üzere yasaklandı. Aynı tün tüm işyerleri ve taşıma şirketlerinin özellikle insanların temasta olduğu alanları düzenli olarak dezenfekte etmesi tavsiye edildi.

- 19 Mart 2020 tarihi itibariyle evinden çıkan herkese koruyucu maske ya da ağız ve burnu kapatan bir koruyucu kullanmaları zorunluluğu getirildi. 19 Nisan 2020 tarihi itibariyle araba kullananlara ve yolcular ile bir kabin ile ayrılmış olan toplu taşıma araçları sürücülerine istisna getirildi.

- 20 Mart 2020 tarihi itibariyle perakende satış yapan mağazalardan saat 07.00-09.00 saatleri arasında yalnızca 65 yaş üstü kişilerin alışveriş edebileceği kuralı getirildi.

- 25 Mart 2020 tarihi ile 500m²'den büyük mağazalarda 08.00-10.00 saatleri arasında engelli ve 50 yaş üstü kişilerin alışveriş edebilmeleri karara bağlandı. Ayrıca bu saatler haricinde de engelli ve 50 yaş üzeri kişilere öncelik tanınması zorunlu tutuldu.

- 30 Mart 2020 tarihi itibariyle "akıllı karantina" isminde bir proje test modunda hayata geçirildi. Bu proje ile koronavirüs hastası olan kişilere ulaşabilme amaçlandı.

- Dijital platformlarda (Airbnb vd.) evlerini kiraya verenlerin evlerini kiraladıkları kişilerin ikametgâh adresleri, toplam ücreti konusunda belediye ticari lisans ofisini bilgilendirmeleri zorunluluğu getirildi. Bu suretle koronavirüsün yayılmasının azalması için takip edebilme amaçlandı.

- Polislere kriz tedbirlerine uymayan kişilere ceza kesme hakkı verildi.

- 7 Nisan 2020 tarihi itibariyle kişilere, aralarında 2 metre mesafe bırakmak ve en fazla iki kişi birlikte olmak üzere açık havada maskesiz spor yapma izni verildi. Duş ve eşyaların koyulduğu dolap kullanma yasağı ise devam etti.

- 9 Nisan 2020 tarihi itibariyle tüm hobi marketleri, yapı malzemeleri marketleri, hırdavat dükkanları ve bisiklet satımı yapan dükkanlar ve bisiklet tamircileri açıldı. Bu market ve dükkanlarda sosyal mesafeye dikkat edilmesi, kapılarına dezenfektasyon malzemelerin yerleştirilmesi, eldiven takılması zorunluluğu getirildi. almaları koşulu ile izin verildi.

Yakın zamanda ticaret ve normal hayatın devamı için aşağıdaki kararlar alındı

- 20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla: zanaat atölyeleri (kişilerle temas gerektiren işleri yapan atölyeler hariç), araç satımı yapan işyerleri, açık hava marketleri ve hayvan salonları açıldı. Aynı tarih itibarıyla üniversitelerin son senesinde olanların imtihan için üniversitelerine gidebilmelerine izin verildi. Yine aynı tarihte 10 kişiden az olması şartıyla düğünlere ve profesyonel sporcuların açık havada antrenman yapmasına, gerekli tedbirleri almaları koşulu ile izin verildi.
- 27 Nisan 2020 tarihi itibarıyla kilise servislerinin verilmesine en fazla 15 kişi olması ve hijyen koşullarına çok sıkı bir şekilde uyulması koşuluyla izin verildi.

- 27 Nisan 2020 tarihinde 2500m² altındaki işyerleri, eğer 5000m² ve üzeri alışveriş merkezleri içinde olmadıkları sürece açılacak, bunun yanında sürücü kursları, spor merkezleri (dolaplar ve duş kabinleri kullanılmamak üzere), kiliseler (15 kişiyi aşmamak suretiyle), kütüphaneler, açık alan galerileri, hayvanat bahçeleri de açılacak.
- 11 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla 2500 m²'den büyük Alışveriş merkezler ve işyerleri açılacak, restoranlar bahçelerini açabilecekler, güzellik merkezleri, müzeler, galeriler, kale ve şatoların açık alanları açılacak, profesyonel atletler kamuya açık olmamak koşulu ile çalışmalarını yapabilecek.
- 25 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla restoranlar açılacak, konaklama servisleri, taksi servisleri verilebilecek, tattoo salonları, tiyatrolar açılacak, kültürel ve spor organizasyonları, düğünler belli sayıda kişinin katılımı ile yapılabilecek, hayvanat bahçelerinde açık sergiler açılacak.
- 24 Nisan'dan itibaren insanlar dışarıda 10 kişilik gruplar halinde dolaşabilir, spor yapabilir.

Yabancılar için alınan önlemler ve sınır geçişleri

- 14 Mart 2020 tarihi ile 24 Nisan 2020 tarihine kadar Alman ve Avusturya sınırlarının belli koşullara uymak koşuluyla açılması. Sınırdan geçiş, belirlenene 11 sınır kapısından ve Prag havaalanından olabilecek. Ayrıca sınır aşırı çalışan işçilerin geçişi için 8 ayrı ek sınır kapısı belirlenecek. Slovakya 13 Mart 2020 tarihinde, Polonya ise 15 Mart 2020 tarihinde sınırlarını kapatmışlardır.
- 16 Mart 2020 tarihinden 12 Nisan 2020 tarihine kadar ikamet izni ve 90 günden fazla geçici ikamet izni olan yabancılar hariç tüm yabancıların Çekya'ya girmesi yasaklanmıştır.
- Tüm Çekya'ya geri dönüşte kişilere 14 gün karantina uygulanacaktır.
- Sınır aşırı çalışanlar gibi bazı istisnalar harici Çek vatandaşlarının yurt dışına çıkması yasaktır.
- Kalıcı ikamet izni ve 90 günden fazla geçici ikamet izni olanlar ülkeden çıkabilirler ancak olağanüstü hal sona ermeden geri dönemezler.
- Vize ve 90 gün üzeri geçici ikamet izni verilmesi durdurulmuştur meğerki bu kişiler Çekya'nın menfaatleri için ülkeye gelecek olsun.
- Çekya'da kanuna uygun olarak bulunan kişiler olağanüstü hal sona erene kadar ülkede kalabilirler.
- 21 Mart 2020 tarihine kadar sınır ötesi çalışanlar yurtdışında çalıştıklarına dair belgeleri sınır geçişlerinde ibraz etmek zorundadırlar, bu belgelere geçişlerde damga vurulacaktır.
- 9 kişiden fazla olan Uluslararası hava seyahatleri, tren seyahatleri, gemi seyahatleri, kara seyahatleri durdurulmuştur.
- 14 Nisan 2020 tarihinden itibaren yurtdışına "esaslı aktiviteler" amacıyla çıkılmasına izin verildi. Bu esaslı aktivitelere iş seyahatleri, imalat tesislerinin ziyareti, doktor ve yakınların ziyareti dahil edildi. Her seyahat dönüşü 14 gün karantina söz konusu olacaktır.
- Üçüncü ülke doktorlarının Çekya hastanelerinde çalışmasına izin verildi. Bu izin olağanüstü hal süresince ve bittikten sonra 3 ay için geçerli olacaktır.
- 27 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Avrupa birliği üyesi ülkelerin vatandaşları iş amacıyla ya da üniversite öğrencisi iseler Çek Cumhuriyeti'ne girebilir. Çekya vatandaşları yurtdışına çıkabilirler ancak geri dönüşlerinde ya negatif çıkan Covid-19 testi yaptırmış olmaları ya da 14 gün karantina altına girmeleri gerekmektedir.

Ekonomik önlemler

- Vergi iadesi başvuruları için süre 1 Haziran'a kadar uzatıldı. Aynı şekilde vergi beyan ve raporlar için geç başvurular sebebiyle verilen cezalar da aynı tarihe kadar ertelendi.
- İşsizliğin önlenmesi için devlet 100 Milyar CZK direkt ve 900 Milyar CZK garanti vermek suretiyle dolaylı destek vereceğini açıkladı.
- "Kurtuluş Paketi" adı altında paketler hayata geçirildi. Kurtuluş planı 1: Kurumlar vergisi ve gelir vergisi için sunulması gereken başvuruların geç yapılması, vergilerin geç ödenmesi, gerekli raporların sunulmaması sebebiyle devlet ceza kesmeyecek, Kurtuluş planını 2: kurumlar vergisi ve gelir vergisi ön ödemelerinin ertelenmesi, gayrimenkul vergisi iadesi başvurularının geç sunulması halinde ceza kesilmemesi ve diğer önemli tedbirler alındı. Nisan ve Temmuz aylarında ödenmesi gereken Yol vergisi ödemeleri 15 Ekim'e ertelendi. Parasız verilen Covid-19 test kitleri, koruyucu kıyafetler, diğer medikal ürünler için KDV muafiyeti getirildi.
- Şirketler iş kanunu ile ilgili tüm yükümlülüklerini yerine getirecekler ve iş sahipleri çalışanları ücretlerinin tamamını ödemek zorunda. Eğer devletten destek talep edecekler ise kayıplarını koronavirüs sebebiyle oluştuğunu ispat edecekler.
- Devlet bireysel olarak kendi adına çalışan kişilere de eğer 6-13 yaş arası bakmak zorunda olduğu çocukları varsa koronavirüs sebebiyle çalışmıyor iseler günlük 424 CZK yardım edecek. Aynı zamanda bu kişiler 6 ay boyunca sağlık ve sosyal sigorta ödemeleri yapmak zorunda olmayacaklar.
- Hükümet 3,3 milyar CZK kırsal alan yardımı geliştirme programı açıkladı. Bu program tarım, yiyecek ve ormancılık alanında faaliyet gösterenler için kullanılacak Bu programın amacı Çekya'nın yiyecek konusunda kendisine yetmesi ve dışa bağımlı olmaması.
- Hükümet bütçesinden 3 milyar CZK koruyucu ekipmanların ve diğer ekipmanların satın alınması için ayrıldı.

- Hükümet ulaşım alt yapısının tamir ve bakımı ve yeni yatırımlar için Devlet Ulaşım Altyapısı Fonu'ndan 6.5 Milyar CZK ek fon ayırdı.
- Bazı şartlara uyan kendi işinde tek başına çalışan kişilere 25.000 CZK devlet desteği verilecek, bu şartlar:
 - Emeklilik Sigorta Kanunu'na göre Kendi işinde tek başına çalışan kişi statüsünde olması
 - Gerçekleştirilen faaliyetin "Esaslı Faaliyet" olması (bazı şartlar altında ikincil derecede faaliyet olabilir)
 - Toplam satışın Ocak-Mart 2019 dönemi ile Ocak-Mart 2020 dönemi karşılaştırıldığında %10 oranında artmış olması. (Eğer faaliyet 2019 Mart sonrası başlamış ise faaliyet başladıktan sonraki 3 ay esas alınacaktır)
 - 2019 senesi toplam gelirinin 180.000 CZK'dan fazla olması ya da faaliyet Ocak 2019 sonrası başlamış ise aylık en az 15.000 CZK olması.
- Kendi işinde çalışanlar için 8 Hazirana kadar günlük 500 CZK ödenmesine karar verildi.
- 26 Mart 2020 tarihinden önce sözleşme imzalanmış olması şartı ile banka ya da diğer finans kuruluşlarına kredi ve ipotek borcu olan gerçek ve tüzel kişiler ödemelerini 3 ila 6 ay erteletmek için ilgili bankaya ya da finans kuruluşuna başvurabilirler. Bu erteleme için borçlunun koronavirüs sebebiyle mali durumunun bozulması ve bunu ispat etmesi gerekir.
- Hükümetin kararıyla işyerlerini kapatmak zorunda olan şirketler kira ödemelerini erteleyebilirler. Bu erteleme 12 Mart-30 Haziran 2020 tarihleri arasında olacak ve bu döneme ait ödemeler takip eden 2 yıl içinde yapılacaktır. Ayrıca koronavirüs sebebiyle kapanan işyerlerinin kiralarının ödenmemesi halinde kira sözleşmelerinin fesh edilemeyeceği karara bağlandı.
- Gayrisafi Yurtiçi hasılanının %4'ü ekonomiye yardım için finansal rezerv olarak ayrıldı.
- Turizmin sektörünün negatif yönde etkilenmemesi için ön ödeme yapılmış seyahatler için paranın iade edilmesi söz konusu olmayacak, seyahat için turizm acentaları müşterilerine 1 yıl içinde kullanmaları için voucher düzenlenecek, para iadesi ancak müşterilerin bu voucherlarını 1 yıl içinde kullanmaması halinde söz konusu olacaktır.
- 1 Milyar CZK kültürel paket kabul edildi. Bağımsız sanat bölümleri 440 Milyon CZK, bölgesel kültür desteği için 300 milyon CZK, tatil köylerine katkı olarak 300 Milyon CZK ayrıldı.
- Hükümet her sigortalı kişiye yaptığı katkıyı 1 Haziran 2020 tarihi ile ayda 500 CZK, 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla artı 200 CZK artıracak.

**ÇEKYA'DA
KORONAVİRÜS SEBEBİYLE
ALINAN TEDBİRLER**